

लङ्गडाको साथी उपन्यासमा सामाजिकता

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र

सङ्कायअन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभागको

एम्.ए. दोस्रो वर्षको दसौँ पत्रको

प्रयोजनका लागि

प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधार्थी

कमला पौडेल

नेपाली केन्द्रीय विभाग

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

कीर्तिपुर

२०६९

शोधनिर्देशक

डा. खगेन्द्रप्रसाद लुइटेल

लङ्गडाको साथी उपन्यासमा सामाजिकता

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र

सङ्कायअन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभागको

एम्.ए. दोस्रो वर्षको दसौँ पत्रको

प्रयोजनका लागि

प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधार्थी

कमला पौडेल

नेपाली केन्द्रीय विभाग

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

कीर्तिपुर

२०६९

शोधनिर्देशकको मन्तव्य

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभागको स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षकी विद्यार्थी कमला पौडेलले लङ्गडाको साथी उपन्यासमा सामाजिकता शीर्षकको शोधपत्र मेरो निर्देशनमा तयार पार्नु भएको हो । प्रस्तुत शोधपत्रको आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु ।

मिति : २०६९/०६/२३

.....

डा.खगेन्द्रप्रसाद लुइटेल्

नेपाली केन्द्रीय विभाग

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

कीर्तिपुर ।

स्वीकृति-पत्र

.....
विभागीय प्रमुख
प्रा.डा. देवीप्रसाद गौतम

.....
शोधनिर्देशक
डा. खगेन्द्रप्रसाद लुइटेल

.....
बाह्य परीक्षक
प्रा.डा. पारसमणि भण्डारी

शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति

मिति: २०६९/०६/२८

कृतज्ञताज्ञापन

प्रस्तुत लङ्गडाको साथी उपन्यासको सामाजिकता शीर्षकको नेपाली स्नातकोत्तर शोधपत्र आदरणीय गुरु डा. खगेन्द्रप्रसाद लुइटेलको कुशल निर्देशनमा तयार पारेकी हुँ । आफ्नो व्यस्त समयका बावजुद पनि पर्याप्त समय उपलब्ध गराई उचित मार्गनिर्देशन गर्नुहुने आदरणीय गुरुप्रति हार्दिक कृतज्ञताज्ञापन गर्दछु ।

शोधपत्र तयार गर्ने कार्यमा पर्याप्त सामग्री उपलब्ध गराइदिने त्रि.वि.केन्द्रीय पुस्तकालयमा कार्यरत कर्मचारीका साथै पुस्तकालयलाई पनि धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

यस शोधपत्रलाई टङ्कन गरी सहयोग गर्ने साथी कमला चुदाली र दिव्या क्षेत्री 'पूर्णमा' प्रति आभारी छु । यस शोधकार्यका साथै मेरो उच्च शिक्षाका लागि क्रियाशील हुने आमा धनमाया पौडेल र बुबा महेन्द्रप्रसाद पौडेल पनि अविश्रमणीय हुनुहुन्छ । शोधकार्यलाई पूर्णता दिनका लागि सामग्री सङ्कलनदेखि लिएर विविध क्षेत्रमा सहयोग गर्नुहुने श्रीमान् विश्वराज सुवेदीप्रति कृतज्ञताज्ञापन गर्दछु । त्यसैगरी शोधकार्य लेखनका क्रममा सहयोग गर्ने अन्य साथीहरूलाई पनि सम्झन चाहन्छु ।

अन्त्यमा म यस शोधपत्रको आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि त्रिभुवन विश्वविद्यालय नेपाली केन्द्रीय विभाग कीर्तिपुर समक्ष प्रस्तुत गर्दछु ।

शैक्षिक सत्र : २०६५/६६

कमला पौडेल

मिति : २०६९/०६/२३

नेपाली केन्द्रीय विभाग

त्रि.वि. कीर्तिपुर, काठमाडौं

विषयसूची

	पृष्ठ
पहिलो परिच्छेद : शोध परिचय	१-७
१.१ विषय परिचय	१
१.२ समस्याकथन	२
१.३ शोधको उद्देश्य	२
१.४ पूर्वकार्यको समीक्षा	२
१.५ शोधको औचित्य	५
१.६ शोधपत्रको सीमा	५
१.७ सामग्री सङ्कलन र शोधविधि	५
१.८ शोधपत्रको रूपरेखा	५
दोस्रो परिच्छेद : लैनसिंह बाङ्गदेलको सङ्क्षिप्त परिचय	६-१६
२.१ लैनसिंह बाङ्गदेलको सङ्क्षिप्त जीवनी	६
२.२ लैनसिंह बाङ्गदेलको व्यक्तित्व	८
२.२.१ साहित्यकार व्यक्तित्व	८
२.२.१.१ उपन्यासकार व्यक्तित्व	८
२.२.१.२ नियात्राकार व्यक्तित्व	९
२.२.१.३ अनुवादक व्यक्तित्व	१०

२.२.१.४ जीवनीकार व्यक्तित्व	११
२.२.१.५ समालोचक व्यक्तित्व	११
२.२.१.६ निबन्धकार व्यक्तित्व	११
२.२.२ विविध व्यक्तित्व	१२
२.२.३ कलाकार व्यक्तित्व	१३
२.३ लैनसिंह बाङ्गदेलले प्राप्त गरेका मान सम्मान र पुरस्कारहरू	१४
२.४ निष्कर्ष	१५
तेस्रो परिच्छेद : लैनसिंह बाङ्गदेलका औपन्यासिक प्रवृत्तिहरू	१६-२५
३.१ परिचय	१६
३.२ बाङ्गदेलका औपन्यासिक प्रवृत्तिहरू	१६
३.२.१ सामाजिक यथार्थवादी उपन्यासकार	१६
३.२.२ मानवतावादी दृष्टिकोण	१८
३.२.३ प्रकृति चित्रणमा विविधता	१९
३.२.४ मनोद्वन्द्वात्मकता	२१
३.२.५ कारुणिकता र दुःखान्तता	२२
३.२.६ जीवनीपरकता	२२
३.२.७ निराशावादी जीवनदृष्टि	२३
३.२.८ नवीन औपन्यासिक शिल्प	२४
३.३ निष्कर्ष	२४

चौथो परिच्छेद : सामाजिक दृष्टिबाट लङ्गडाको साथी उपन्यासको विश्लेषण	२६-६७
४.१ परिचय	२६
४.२ कथानकमा सामाजिकता	२६
४.३ सहभागितामा सामाजिकता	३८
४.४ परिवेशमा सामाजिकता	४५
४.५ उद्देश्यमा सामाजिकता	५४
४.६ दृष्टिबिन्दुमा सामाजिकता	५८
४.७ भाषाशैलीय विन्यासमा सामाजिकता	६१
४.८ लङ्गडाको साथी उपन्यासमा सामाजिकता	६८
४.९ निष्कर्ष	७४
पाँचौँ परिच्छेद : उपसंहार	७६-७८
सन्दर्भग्रन्थ सूची	७९